

Teini-ikäisten raskaudet Suomessa

Altistavat tekijät, teiniraskauden kokeneiden hyvinvointi sekä maksuttoman ehkäisyn rooli

Suvi Leppälahti 24.11.2022

Taustani

- Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri
- Lääketieteen tohtori (Teini-ikäisten raskaudet Suomessa)
- Nuorisolääketieteen erityispätevyys
- Työ Väestöliitossa 2019-2021, "Omatahto 2020" asiantuntijalääkäri
- Helsingin keskitetty ehkäisyneuvonta
- Ei sidonnaisuuksia

Sisältö

- Teiniraskauden määritelmä
- Lyhyesti lähteistä
- Teiniraskauksien esiintyvyys Suomessa
 - Synnytys vs keskeytys
- Teiniraskaudelle altistavat tekijät
- Teiniraskauden vaikutus elämän eri osa-alueisiin
- Maksuttoman ehkäisyn rooli
- Yhteenveto

Miten määritellään teiniraskaus?

- Teini-ikä = ikäkausi 13 – 19 ikävuoden välillä
- Teiniraskaudet = alle 20 v raskaudet
- Alaikäisten raskaudet = alle 18 v raskaudet

Lyhyesti lähteistä

- Jalanko väitöskirja 2022: Childbirth and induced abortion as a teenager : Associations with contraceptive services and long-term health outcomes

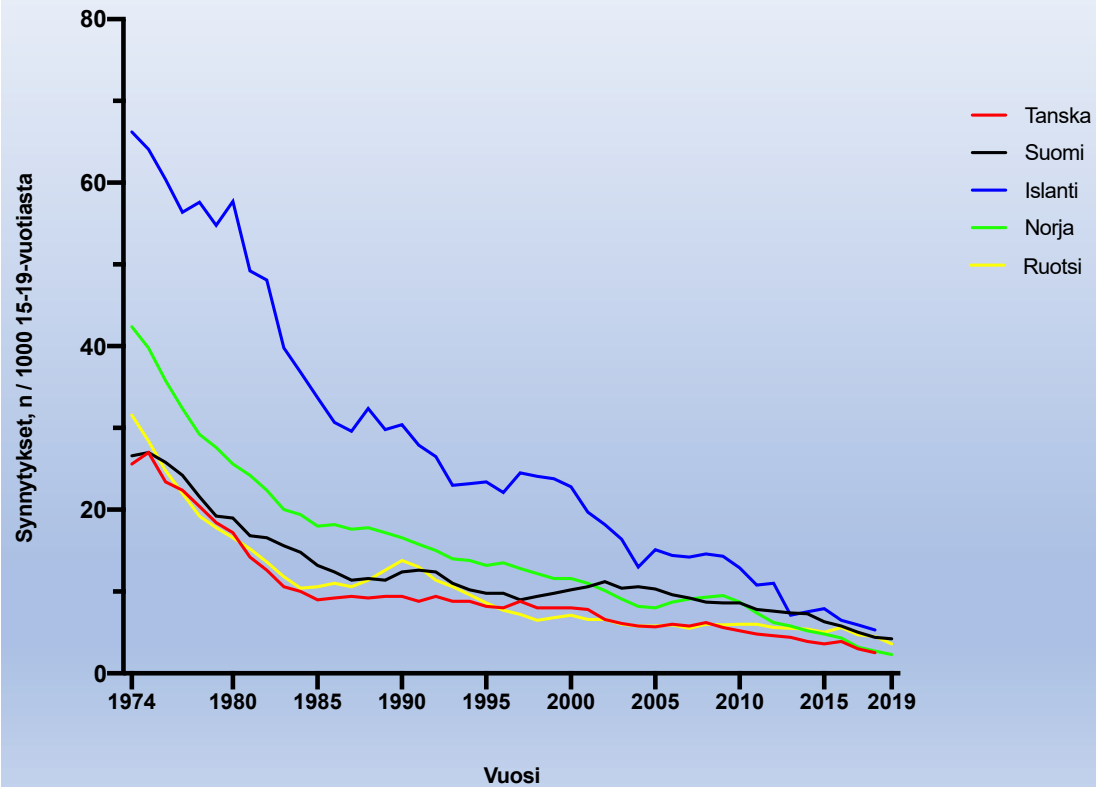
- **kuntien ehkäisypalveluiden ja sosioekonomisen tilanteen yhteys teiniraskauksien esiintyvyyteen Suomessa (tutkimus I)**
 - 100 suurinta kuntaa
 - Rekisteri- ja kyselytutkimus
- **teiniraskauden kokeneiden naisten psykiatrisen sairastuvuuden ja ennenaikaisen kuolleisuuden riski pitkällä aikavälillä (tutkimukset II ja III)**
 - Rekisteritutkimus 1987-89 raskaudet, seuranta-aika ad 2015/ kuolemaan
 - Tutkimus I: n = 52 755 (raskaana = 13 326, verrokkit = 39 429)
 - tutkimus II: n= 54 703 (raskaana = 13 691, verrokkit = 41 012)

- Leppälahti väitöskirja 2016: Teenage pregnancy in Finland: trends, determinants and consequences

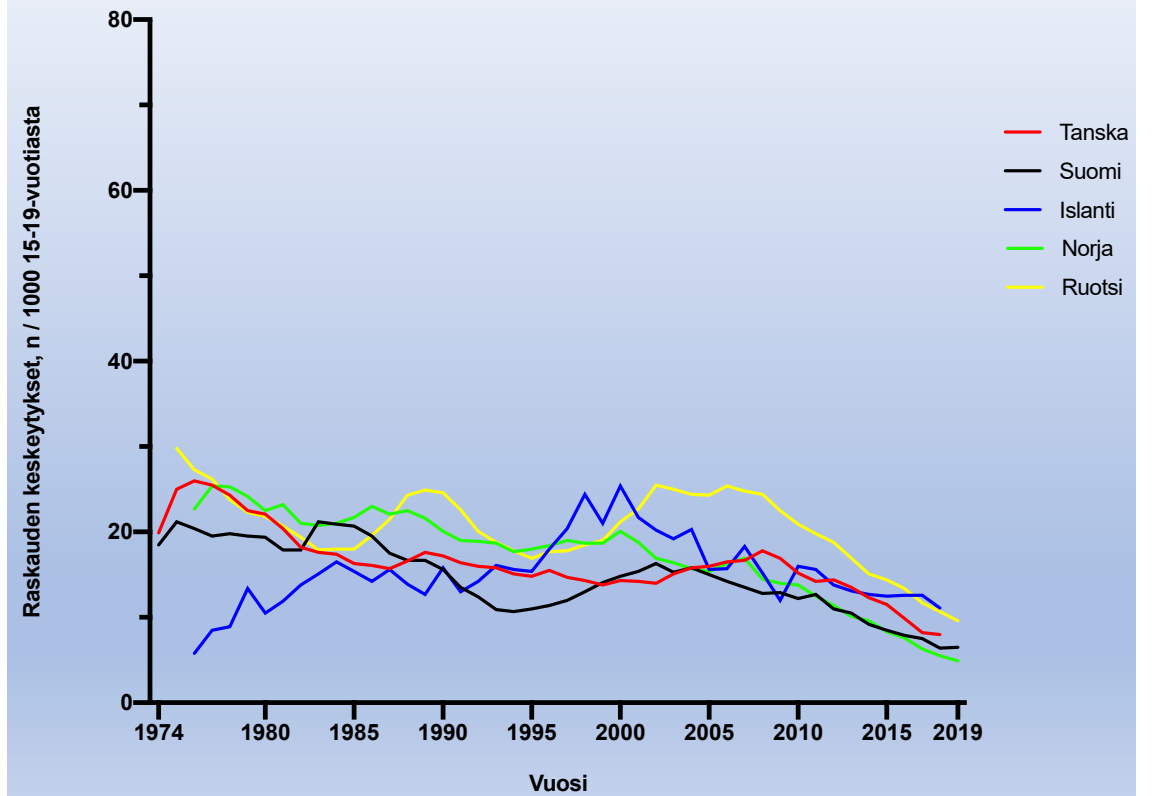
- **Alaikäisen raskaudelle altistavat tekijät (tutkimus III)**
- **Aikuisiän sosiaalinen ja terveydellinen pärjääminen alaikäisenä koetun raskauden jälkeen (tutkimus V)**
 - Rekisteritutkimus: Suomessa 1987 syntyneiden kohortti
 - n= 29 041 (abortti 1041, synnytys 395, verrokkit 27 605 (III) ja 25 312 (IV))

Teiniraskaudet Pohjoismaissa

Synnytykset, n / 1000 15-19-vuotiasta

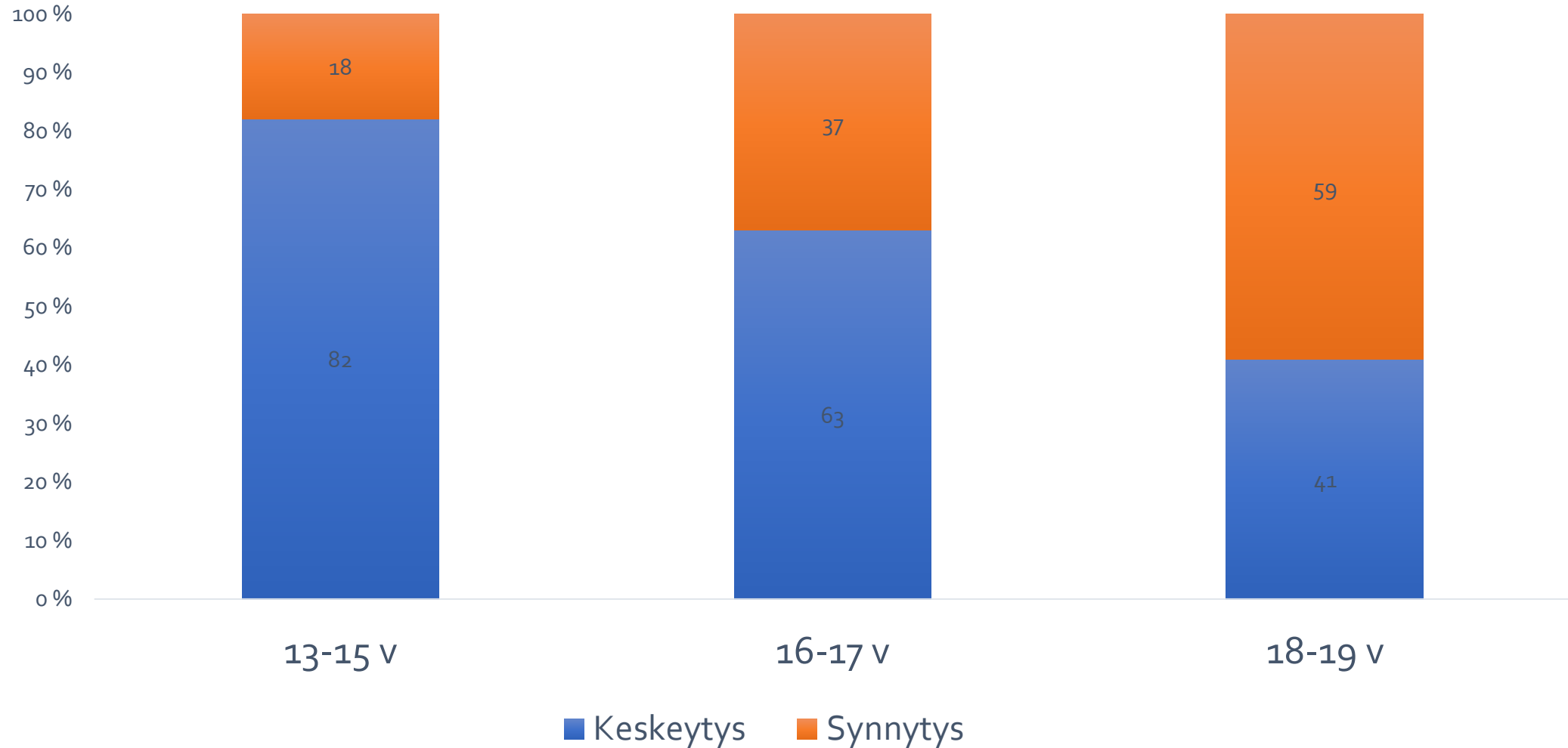

Raskauden keskeytykset, n / 1000 15-19-vuotiasta

Teini-ikäisten raskaudet Suomessa (%)

Leppälahti et al 2013

Alaikäisen raskaudelle altistavia tekijöitä

Leppälahti *et al.* 2016 (THL, syntymäkohortti -87)

	Keskeytys alle 18 v (adj. OR)	Synnytys alle 18 v (adj. OR)
Vanhempien koulutustaso matala	1.6 (1.2–2.1)	2.8 (1.7–3.0)
Perhe saanut toimeentulotukea	1.8 (1.5–2.1)	3.4 (2.7–4.4)
Lapsena/nuorena sijoitettu kodin ulkopuolelle	1.5 (1.1–1.9)	3.0 (2.3–4.1)
Lapsuudessa alkanut käytös- tai tunne-elämän häiriö	1.9 (1.4–2.5)	2.7 (1.8–3.9)
Äiti synnyttänyt alle 20-v	1.5 (1.1–2.0)	2.4 (1.7–3.4)

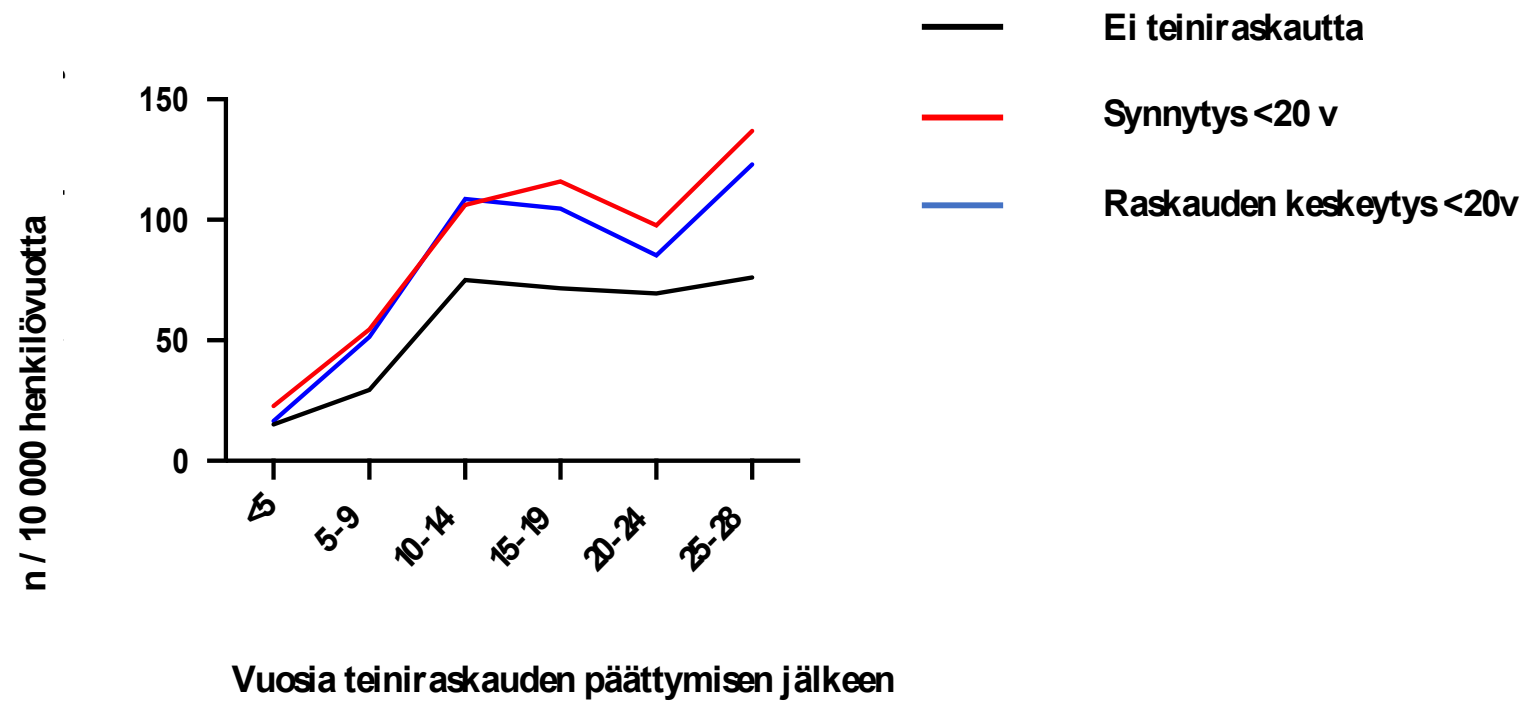
Psykososiaaliset haasteet alaikäisinä **synnyttäneillä** ja **keskeytyksen** kokeneilla

Leppälahti *et al.* 2016 (THL, syntymäkohortti -87)

	ENNEN RASKAUTTA	RASKAUDEN JÄLKEEN
MIELENTERVEYDEN HÄIRIÖ	22 - 15% (9% muilla nuorilla)	15 - 15% (8%)
TAPATURMAT	23 - 17% (14%)	19 - 23% (13%)
TOIMEENTULOTUKI	76 - 59% PERHE saanut (34%)	86 - 60% ITSE saanut (26%)
OPISKELU	86 - 71% koulumenestys heikkoa (29%)	56 - 28% ei koulutusta peruskoulun jälkeen (7%)

Psykiatrinen sairastavuus teiniraskauden jälkeen

Jalanko et al 2020

Psykiatrinen sairastavuus teiniraskauden jälkeen

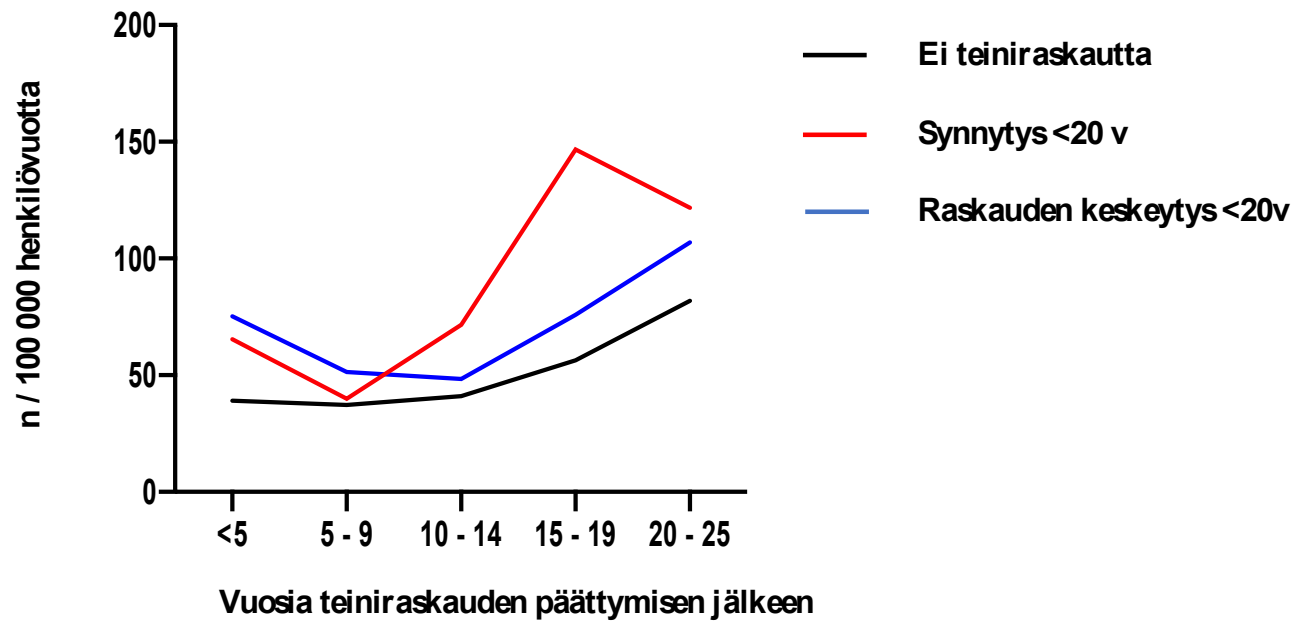
Jalanko et al 2020

	< 20v raskauden keskeytys vs ei teiniraskautta	< 20v synnytys vs ei teiniraskautta
	Riskisuhde, 95% luottamusväli*	Riskisuhde, 95% luottamusväli*
Kaikki psykiatriset diagnoosit F00-F99	1.3, 1.2 – 1.3	1.2, 1.2 – 1.3
Lääkkeiden ja päihteiden käyttöön liittyvät häiriöt F10-F19	1.9, 1.6 – 2.4	1.7, 1.4 – 2.1
Mielialahäiriöt F30-F39	1.3, 1.2 – 1.4	1.3, 1.2 – 1.4
Ahdistuneisuus-, stressiin liittyvät ja elimellisoireiset häiriöt F40-F49	1.3, 1.1 – 1.4	1.3, 1.1 – 1.4

*vakioitu: vanhempien psyk sairastavuus, korkein saavutettu koulutusaste, asuinalue, teiniraskauksien lkm

Ennenaikainen kuolleisuus teiniraskauden jälkeen

Jalanko et al 2017

Ennenaikainen kuolleisuus teiniraskauden jälkeen

Jalanko et al 2017

	< 20v raskauden keskeytys vs ei teiniraskautta	< 20v synnytys vs ei teiniraskautta
	Riskisuhde, 95% luottamusväli*	Riskisuhde, 95% luottamusväli*
Kaikki kuolinsyyt	1.0, 0.8 – 1.2	0.9, 0.7 – 1.1
Sydän- ja verenkiertoelinten sairaudet	0.7, 0.3 – 1.5	1.8, 1.0 – 3.1
Vammat, myrkytykset	1.5, 1.1 – 1.9	0.9, 0.7 – 1.3
Itsemurha	2.0, 1.4 – 2.9	1.1, 0.7 – 1.7

*vakioitu: vanhempien psyk sairastavuus, korkein saavutettu koulutusaste, asuinalue, teiniraskauksien lkm

Maksuton ehkäisy ja teiniraskaudet

- Gyllenberg et al 2018
 - 15-19-vuotiaiden ikäryhmässä LARC:n tarjoaminen maksutta oli yhteydessä:
 - suurempaan LARC:n käyttöön (RR 3.7, 95% CI 2.5 – 4.8)
 - matalampaan raskaudenkeskeytysten esiintyvyyteen (RR 0.64, 95% CI 0.5 – 0.7)
- **CHOICE Project (Missouri, USA) 2007 – 2010** (prospective cohort study of 9256 women)
 - Kun nuoret saivat neuvonnan ja vapauden valita maksuttoman ehkäisyn, 75% valitsi pitkävaikutteisen ehkäisyn
 - “Non-LARC users were **more than 22 times** as likely to experience an unintended pregnancy compared to their LARC counterparts”.
 - “When compared to national data, the CHOICE Project showed **a greater than 75% reduction** in all three outcomes (teen pregnancy, birth, and induced abortion)”

Ehkäisypalveluiden yhteys teiniraskauksien esiintyvyyteen Suomen 100 suurimmassa kunnassa 2000 – 2018 aikana

Jalanko et al 2021

	< 20v raskauden keskeytykset	< 20v synnytykset
	Vakioitu riskisuhde, 95% luottamusväli	Vakioitu riskisuhde, 95% luottamusväli
Maksuton ehkäisy	0.87, 0.79 – 0.96	0.82, 0.73 – 0.92
Vain nuorille suunnattu ehkäisyklinikka	1.06, 0.94 – 1.20	0.97, 0.85 – 1.11

Yhteenveto

- Mielenterveyden häiriöt, tapaturmat, toimeentulotuen tarve ja heikko opiskelumennestys ovat yleisempiä alaikäisinä raskaaksi tulleilla ENNEN JA JÄLKEEN raskauden.
- Ennenaikainen kuolleisuus koholla teiniraskauden kokeneilla
 - Kyseessä useiden tekijöiden summa.
- Maksuton ehkäisy on yhteydessä matalampaan teiniraskauksien esiintyvyyteen.
- Ehkäisypalveluiden sekä raskaudenkeskeytyspalveluiden järjestäminen
 - miten tavoitamme haavoittuvimmassa asemassa olevat nuoret?
 - Tunnistammeko apua tarvitsevat?
 - onko meillä tarjota riittävää apua keskeytyksen jälkeen?